

Η ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ ΕΝ ΛΕΥΚΑΔΙ

ΑΝΔΡ. ΘΕΡΙΑΝΩ.

I

Καλῶς την τὴ πρωτομαγιά πῶρχεται στολισμένη,
μ' ἀγράμπελαις, μὲ λούλουδα, μὲ νεραντσαῖς κλωνάρια,
καὶ χύνει γύρω της χαράς καὶ γέλοια ὅθε διαβαίνῃ,
καὶ τὴ ζηλεύουν τόσαις νιαῖς καὶ τόσα παλληγκάρια.

Καλῶς την τὴ πρωτομαγιά ὅπ' ἔχει τέτοια χάρι,
νὰ δίνῃ ἀγάπῃ 'σ τὴ ζωὴ, 'σ τὴν ὁμορφιὰ καμάρι.

Ποιὰ ἔχει τέτοιαν ὁμορφιὰ καὶ τέτοια περηφάνια ;
ποιὰ πέρνει τ' ἄνθη ἀπὸ τὴ γῆ ἀπ' τὴ νυχτιὰ τ' ἀστέρια ;
ποιὰ φέρει τόσα ζηλευτὰ 'σ τὸ μέτωπο στεφάνια ;
καὶ ποιὰ σκορπᾷ τόσαις μουσικαῖς μὲ τὰ 'δικὰ της χέρια ;

Μονάχα ἡ πρωτομαγιά τέτοια στολιδία φέρει
συντροφευμένα, ταιριαστὰ μ' ἀγάπης καλοκαῖρι.

'Γειά σας, χαρά σας ὁμορφαις, ἀπόψε μὴ φοβᾶστε,
γνέφι δὲν ἔχ' ὁ οὐρανός, κλέφταις δὲ περβατοῦνε,
ἐλάτε 'σ τὴ πρωτομαγιά πετάζετε, γελᾶστε
τὴν ἀδολή σας τὴ καρδιὰ πολλοὶ θὰ τὴ 'ντραποῦνε.

Τ' ἄνθη γιὰ σᾶς εἶν' ὁμορφοῦ, ὅμοιος τὸν ὅμοιο 'μοιάζει
ὁ κρῖνος κ' ἡ ἀγράμπελη 'σ τὰ στήθειά σας ταιριάζει.

'Αδέρφια κὰτ' ἐδῶ 'σ τὴ γῆ ὁ πλάστης σᾶς χαρίζει
νὰ τᾶχετε γιὰ συντροφιά καὶ γιὰ παρηγοριά σας,
τὰ ρόδα, τὰ τραντάφυλλα καὶ κάθε τί π' ἀνθίζει
γιὰ νὰ φυλάττε ἀφοβὰ 'σ αὐτὰ τὰ μυστικά σας.

'Σ τὴν ἀδολή σας τὴ καρδιὰ αὐτὰ κρυφομιλοῦνε
γι' αὐτὸ μονάχα τὰ λευκὰ τὰ στήθειά σας ζητοῦνε.

Μὴ ντρέπεστε, κοπέλαις μου, γιὰ σᾶς, γιὰ σᾶς ἀνοίγει
ἡ νύχτα τῆς πρωτομαγιάς τῆ τρυφερῆ ἀγκαλιά της,
θέλει μέσ' τὸ σκοτάδι της ταῖς ὁμορφιαῖς νὰ σμίγῃ
καὶ μέσ' τῆ δρόσο τ' οὐρανοῦ νὰ λούζῃ τὰ παιδιὰ της.

Τοῦ Μάϊ τ' ἄνθη καρτεροῦν νὰ ἰδοῦν τὴν ὁμορφιά τους,
μέσα σὲ μάτια ζηλευτὰ ποῦ θὰν' ὀλόγυρά τους.

Μέσ' τὰ περιβόλια τί χαραῖς! τί γέλοια ξεπετᾶνε!
τί μάτια γοργοκίνητα σπύθαις, φωτιαῖς σκορπίζουσι!
ὦ! πόσα χεῖλη κόκκινα γλυκὰ ποῦ τραγουδᾶνε!
καὶ πάλαι πόσαις ἀγνωσταῖς καρδούλαις νὰ δακρῦζουσι!

Μέσ' τῆ χαρὰ παντοτεινὰ κρύβεται καὶ τὸ δάκρυ,
θρεμμένο παραβλάστᾳρο 'ς τοῦ στήθους μας τὴν ἄμρη.

II

Ἐφέτο—τί κακὴ χρονιά!—κάνουν πῶς δὲ γνωρίζουσι,
παιδι τσ' Ἀθήνας—τί κακὴ ἐντύπωσι τοὺς κάνει!—
κι' ἀντὶ 'σὰν τσ' ἄλλαις ταῖς χρονιαῖς σ' ἐμένα νὰ χαρίζουσι
κανένα ῥόδο κόκκινο, κάνα ξανθὸ βοτάνι,

Τὰ μάτια τους γυρίζουσι—ἀλήθεια 'ντροπιασμένα—
καμώματα τῆς νειότητος τους γιὰ νὰ γελοῦν με' μένα.

Ἐ! τί τὸ θέλετε κ' ἐγὼ—νὰ μία καὶ τραβᾶ
ἀπ' ἄλλο δρόμο με' στάνι καὶ με' καρδιὰ καμμένη
καὶ φεύγοντας παράμερα με' μίας ἀπαντάω,
μιὰ ξανθομάλλα ὁμορφή—τὴν ἔκραζαν Ἐλένη.

Ἀνάσῃ καὶ 'σ τὰ παλῆὰ τὰ χρόνια στρέφω πάλι
καὶ ξαστοχᾶω τῆ λύπη μου σιμὰ σὲ τέτοια κάλλη.

Ἀκοῦς ἐκεῖ, τὸ πονηρό! μονάχη ἐτριγυροῦσε
γιὰ ναύρη κάτι—τὸ νερὸ ποῦ ὁμορφιά χαρίζει!
τοῦ νεροκράτη τῆ δροσιά ἐδῶ κ' ἐκεῖ ζητοῦσε
καὶ βλέποντας ποῦ σίμωσα δειλὰ καλλισπερίζει.

Καὶ φεύγει . . . λὲς πῶς τσ' ἔδωκε φτερούγια ἡ ὁμορφιά της
καὶ μένω ἔρημος κ' ἐγὼ ἀλλά . . . κι' ὁ νεροκράτης.

Χαρά σ' ἐμέ, τὸ λούλουδο τὸ κόβι' ἀγάλι-γάλι
τὸ δίνω τὰ χαράμματα σὲ μιὰ μαυρομματούσα
γιὰ νὰ ραντίση μὲ δροσιὰ τὰ δροσερά της κάλλη
καὶ νὰ γενῆ παιὸ ὁμορφοῦ γιὰ τὴν ἀγαπούσα.

Μὰ τί τὸ θέλεις! τὴ δροσιὰ ποῦ χύν' ἡ ὁμορφιά της
τὴ σβύν' ἡ τόση ἀσχημιὰ πῶχει γιὰ μὲ ἡ καρδιά της.

Καὶ σὺ λέγω τὴν μόνην ἀλήθειαν, ὅτι ἡ μαυρομαμάτα ἐρωμένη
μου ἔχει τόσοσν σκληρὰν καρδίαν, ὥστε καὶ δημοσίως ἀναγκάζομαι
νὰ τὸ ἐξομολογηθῶ εἰς τὰς καλὰς μου ἀνκνωστράας, αἵτινες οὐδό-
λως πιστεύω τῇ ὁμοιάζουσι.

Πολὺ δὲ ἐλυπήθην, ἀλλ' ἐκ τῶν ὑστέρων, διότι τοσοῦτον ἀναιδῶς
ὑπέκλεψα τὸ εὐεργετικὸν ἐκεῖνο φυτόν, ὅπερ μετὰ πολλῶν κόπων ἀνε-
κάλυψεν ἡ ξανθὴ Ἑλένη, ἵνα τὸ δωρήσω εἰς τὴν ἐρωμένην μου,
ἠπατήθην . . . ἄς ᾔνε!

Ἐφέτος, μετὰ πολλῆς ζηλίας, ἀνεμνήσθην τῶν παιδικῶν μου χρό-
νων, καθ' οὓς καὶ ἐγὼ τότε, μικρὸς πανηγυριστὴς τῆς ὠραίας ταύ-
της ἐσπέρας, ἔβρεχα τὸ λαμπριάτικο κουλοῦρι μου εἰς τὰ βέοντα
ὑδάτα τῆς Μεγάλης Βρύσης καὶ ἐπὶ τῶν χόρτων ἐξηπλωμένος
ἔτρωγα δροσερόν, δροσερόν τὸ τεμάχιόν μου.

Δυστυχῶς ὁμως

Πόσον ἀλλάζουν οἱ καιροὶ 'σ τὸν κόσμον ἐδῶ κάτου
καὶ ἤδη πλέον, ὅτε διατρέχω τὴν ἡλικίαν ἐκείνην, καθ' ἣν σκέπτε-
ταὶ τις περισσότερον ἢ διασκεδάζει, ἀρέσκομαι μᾶλλον νὰ παρκτηρῶ
περιέργως τὰς εὐφροσύνους τῶν ἄλλων διαχύσεις ἢ νὰ μετέχω αὐτῶν.

*
* *

Ὁ Λευκάδιος τὴν ἐσπέραν τῆς Πρωτομαγιάς δὲν δύναται νὰ εἴπῃ,
ὅτι διασκεδάζει, διότι ἐξέρχεται μετὰ μείζονος θάρρους εἰς περίπα-
τον· δύναται ὁμως νὰ καυχῆθῃ, ὅτι περιβάλλεται ὑπὸ πολλῶν
περιέργων ἐθίμων καὶ προλήψεων.

Τὴν ἐσπέραν ταύτην τὰ παιδιὰ βρέχουν τὸ κουλοῦρι τὸ ὅποιον ἡ
μάνα τους ἐφύλαξεν ἀπὸ τῆ Λαμπρῆ, τρώγοντα αὐτὸ οἰκογενειακῶς,
ἐξηπλωμένα ἐπὶ τῶν χόρτων.

Ἡ καλὴ νοικοκυρὰ βρέχει τὸ μπότη της εἰς τὰ μαγεμμένα νερά

τῆς ἐσπέρας ταύτης, ἵνα διατηρῆ τὸ ὕδωρ καθ' ὅλον τὸ θέρος δροσερόν, καὶ τὴν πρωΐαν μαζεύει τὸ χαμομήλι τῆς γιὰ κάθε περίστασι νὰ τῶχη ὅ τὸ σπίτι.

Ὁ καλὸς νοικοκύρης πέρνει μὴ πέτρα φωκισμένη καὶ τὴν φυλάττει εἰς τὸ κατώγι του καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ὡς σύμβολον πολυχρονιότητος.

Ἐκάστη δὲ οἰκία τὴν πρωΐαν φέρει τὰ παράθυρά τῆς ἐστολισμένα διὰ τῶν ἐκλεκτοτέρων ἀνθέων, ἐν οἷς ἐξέχει κλάδος Μάϊου, ἀπαραίτητον στοιχεῖον στολισμοῦ τῆς ἡμέρας ταύτης.

Ἄλλὰ ἂν πάντα τὰ ἄνθη καὶ τὰ φυτὰ τὴν ἡμέραν ταύτην προώρισται εἰς τὸ νὰ ἐπιδεικνύωνται φιλαρέσκως, κοσμοῦντα ὑπερήφανα παράθυρα ἢ πυργωτὰ στήθη, ὁ πτωχὸς νεροκράτης (*) ἀφκνῆς μακρὰν εὐνοουμένων ἀνθρώπων, ξένος ποικιλοχρῶν γλαστρῶν, κερκρυμμένος μέσφ ἀκανθῶν καὶ δικιτώμενος ἐν ἀπροσίτοις τάφροις, σήμερον ἐξυπνᾷ εὐεργετικὸς λίαν, φυλάττων ἐν τῷ κάλυκι αὐτοῦ ὄλην τὴν δρόσον τῆς πρωτομαγιάς, ἵνα ἀνταμείψῃ τὴν καλὴν ἐκείνην δεσποινίδα, ἣτις ἤθελε τὸν κλημερίση, τὸν θωπεύσῃ, παρέχων αὐτῇ τὸ ὠρσιότερον δῶρον, τὴν δροσερότητά του, ἀντάλλαγμα πρωϊνοῦ φιλήματος ἐπὶ τῶν παρειῶν τῆς.

Καὶ ἀληθῶς αἱ καλαὶ μου συμπολίτιδες δοξάζουσιν, ὅτι καθίστανται λευκότεραι νιπτόμεναι τὴν πρωΐαν τῆς πρωτομαγιάς διὰ τῆς δρόσου τοῦ φυτοῦ τούτου.

Ἐν τούτοις πάλιν ἀναγκάζομαι νὰ ἀνατρέξω εἰς τὴν ὠρσίαν ἐκείνην ἡλικίαν, ἀναιμνησκόμενος τὸ ἤδη ἐκλείψαν ἔθιμον, ὅπερ ἐπεκράτει μετὰ τῶν μαθητῶν, ὅτινες περίχραιοι κατὰ τὴν πρωΐαν τῆς ἡμέρας ταύτης προσέφερον τῷ διδασκάλῳ αὐτῶν τὸ Μάϊ—ὠρσιότατον ἐκ στεφάνων ἀνθοπλέκτων στεύαμα, προσόμοιον ἀεροστάτῳ ἐξ οὗ ἤρτηντο καὶ διάφοροι τῆς ἐποχῆς ὑπῶροι.

Πρωϊνοί, πρωϊνοί οἱ εὐέλπιδες ἐκεῖνοι περιῆγον ἀνὰ τὴν πόλιν κατὰ πρότον τὸ ἀνθόπλεγμα τοῦτο, τραγωδοῦντες τὸ ὠρσιον δημοτικὸν ᾄσμα:

«Τόρα εἶν' ὁ Μάϊς κ' ἡ ἀνοιξί, τόρα τὸ κλλοκαῖρι
»τόρα κι' ὁ ξένος βούλεται ὅ τὸν τύπο του νὰ πάρῃ»

(*) Δίψακος.

καὶ καταλήγοντες εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φαιδροῦ διδασκάλου, ὅστις, ἐς αὔριον τὸ ἄγριον ὄμμα του, διὰ γλυκισμάτων ὑπεδέχετο τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ τέκνα.

* *
* *

Καὶ ὁ χωρικός τῆς πατρίδος μου διασκεδάζει τὴν ἡμέραν ταύτην, ἑλληνοπρεπέστερον μάλιστα· διότι χορεύει ὑπὸ τὸν αἴθριον οὐρανὸν μὲ τὸ κόκκινό του ζωνάρι καὶ τὴ καμιζέλα του περασμένη ἀπὸ τὸνα μονάχα χέρι, τραγωδεῖ ἐλευθέρως, γελᾷ μὲ τόσαις εὐμορφαῖς χωριατοπούλκας, ὅς ἐνίοτε πολὺ κολακεύει ἐξυμνῶν αὐτὰς διὰ τοῦ ἐξῆς ὠραίου διστίχου.

« Ἐβγῆκες 'σ τὴ πρωτομαγιά νὰ δροισιτῆς κυρά μου
» ἐξώστης τὴν ἀγράμπελη κ' ἔκαψες τὴν καρδιά μου. »

Δὲν κρίνομεν δὲ ἀπὸ σκοποῦ νὰ παραθέσωμεν καὶ τὸν ἀκόλουθον μῦθον, ὃν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς πρωτομαγιάς ἐμάθομεν παρὰ τινος χωρικοῦ, καταστρέφοντες οὕτω τὴν ἀσθενῆ μας σκιαγραφίαν.

« Μία φορὰ μία μάνα ἐγέννησε ἓνα παιδί, καὶ τὸ μοιράνανε ἡ μοίραις του, ὅτι, ὅταν πέση ὁ τοῖχος καὶ τσακισθῇ ὁ καθρέφτης ποῦνε μέσα νὰ πεθαίνῃ τὸ παιδί. »

Ἡ μάνα του τὴν ἡμέρα τῆς πρωτομαγιάς ἠθέλησε νὰ διαστῆ καὶ καθὼς ἔμπηγε τὰ περόνια 'σ τὸν τοῖχο ἔπεσ' ὁ τοῖχος κ' ἐπέθανε τὸ παιδί. Τότε εἶπε ἡ δυστυχισμένη :

« Ὅποια ἔχει γυρὸ μονογενῆ
» τὸ Μάϊ μῆνα μὴ διαστῆ. »

Καὶ τὸ δίστιχον τοῦτο προοιμιακῶς εἰσέτι λέγεται ὑπὸ τῶν χωρικῶν μας.

Ἐν Λευκάδι τῇ 24 Μαΐου 1884.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΣΤΑΜΑΤΕΛΟΣ.

Σ. Π. Σ. Εἰς τὸν κύκλον τῶν συνεργατῶν τῆς «Ποικίλης Σποᾶς» προστίθεται καὶ νέον ὄνομα, τοῦ νεαροῦ καὶ εὐφυοῦς φίλου κ. Νικολάου Σταματέλου. Αἱ ἀνωτέρω δημοσιευόμενα χαρίεσσα περιγραφαὶ τῆς ὠραίας αὐτοῦ πατρίδος Λευκάδος, ἐλπίζομεν ν' ἀναγνωσθῶσι μεθ' ὄχι ὀλίγου ἐνδιαφέροντος. Ὁ κ. Σταματέλος ἐνωρίτατα κατέδειξε πολλὴν εἰς τὸ γράφειν χάριν, ἐκ τῶν πρώτων δ' αὐτοῦ δοκιμῶν προσημαίνει εὐφρόσυνον μέλλον ἐν τῷ σταδίῳ τῶν γραμμάτων. Τελευταῖον ὡς γνωστὸν ἐν ἔργον αὐτοῦ ἰκανῶς ὠραῖον, καὶ ὅλως πρωτότυπον, «Ὁ Μπαρμπᾶ-Θωμᾶς» ἔτυχε τοῦ πρώτου ἐπαίνου ἐν τῷ τελευταίῳ διαγωνισμῷ τοῦ παρ' ἡμῖν καλλίστου περιοδικοῦ συγγράμματος ἢ «Ἔστια».